

Volgens de legende

De kerkklok sloeg zevenmaal. Julia had geteld, want ze was bij de eerste galm al wakker geschrokken. Alleen, zevenmaal betekende niets. Geen huwelijk, geen geboorte, geen gevaarlijke vloed. Had de klok dan werkelijk geslagen omdat het zeven uur was?

Na haar thuiskomst had ze niet meer aan het onveranderde dorpsplein gedacht. Maar als het uurwerk van de kerk, de wijzerplaat van Paradijssel, werkelijk was gerepareerd, was in plaats van niets juist alles veranderd.

De slaapkamerdeur van haar vader was dicht en hoewel ze stemmen hoorde, klopte ze niet aan. In de keuken lepelde Kalle in een kom roze yoghurt met cruesli. Hij droeg een wollen trui die hem te groot was en die Julia herkende als een schipperstrui van hun vader.

‘Ontbijt je altijd alleen?’ vroeg ze, terwijl ze tegenover hem ging zitten. Het pitriet van de stoel prikte door haar pyjamabroek heen, die ze in een kast had gevonden en die uit haar tienertijd dateerde.

‘Je kent mijn moeder’, zei hij, waarmee hij waarschijnlijk wilde zeggen dat Vicki zelden aan tafel at en haar gewicht op peil hield door tussen de maaltijden door te snoepen.

‘Wanneer komt Julius?’

Schouderophalend nam Kalle een hap. De keukentafel was bezaaid met stapels aangekoekte vaat, verzekeringspapieren, een volle asbak en een slijmerig ogend vaatdoekje waarop een flessenlikker rustte. Julia keek uit het raam. De oude linde en de kastanjeboom leken met hun volle kruin en diepgroene bladeren het einde van de zomer stug te ontkennen. ‘Heb je papa vanmorgen al gezien?’ vroeg ze.

Kalle schudde zijn hoofd, de wangen door granen opgebold. Pas nadat hij de zoetigheid had doorgeslikt, zei hij: ‘Ochtendroutine. De zuster heeft een lijst achtergelaten. Alles moet schoongemaakt.’

In de zitkuil zat Oma Hollander in haar keurige plooiBroek met bijpassende twinset. Ze was op een leunstoel ingedut. Nachten vol duimendraaien moesten overdag worden ingehaald, dacht Julia. Ze begreep dat ze het voorlopig met haar halfbroer moest doen.

‘Zal ik je eens iets vertellen, over papa en opa?’ vroeg ze en ze stond op om het lijstje met haar grootvader van de piano te pakken. Op de foto: een dertiger met smalle lippen en een langwerpige hoofd. De gelige schijn op het gezicht, veroorzaakt door het verkleurde fotopapier, had Julia vroeger als het bewijs gezien dat haar opa al jong met zijn gezondheid te kampen had gehad.

Net veertig jaar oud had Hugo Hollander weken achtereen ziek in bed gelegen. Zijn zoontje Hans lag vaak naast hem en staaarde naar de uurwerken in de kamer, alert op het geringste teken. Volgens de legende huisde de dood immers in een klok. Het leek Hans niet onmogelijk dat de dood zich in de staklok verschool. Er zat een deurtje in waarachter ook geiten zich konden verschuilen. Dat de dood ook in een wekker kon zitten, vond Hans moeilijker te geloven. Toch nam hij geen risico's en hield ook de kleinste uurwerken in het huis in de gaten.

Op een middag hoorde hij de dokter zeggen dat zijn vader niet lang meer te leven had. Daarop ontvouwde hij zijn plan aan zijn moeder: als ze alle klokken in het huis zouden stilzetten, of beter nog: verwijderen, zou het nooit later worden en hoefde zijn vader niet te sterven. Uiteraard had de moeder het hart niet om haar zoon deze laatste hoop te ontzeggen en samen met de oudere zus van Hans brachten ze de klokken tot voorbij de Poortbrug en lieten ze daar achter.

Een poos leek Hugo Hollander aan de beterende hand, maar op een dag toen de kerkklok sloeg, om precies elf uur, en het geluid via de open ramen naar binnen galmde, sloot de vader voorgoed zijn ogen. In de enige klok die zijn zoon niet had stilgezet, wachtte de dood.

Na de begrafenis klom de halve wees woedend van verdriet de kerkse wenteltrap op om het heilige uurwerk te saboteren en de pastoor liet het oogluikend toe. Uit medeleven besloot hij zelfs de klokken voorlopig niet meer te luiden. En zijn ‘voorlopig niet meer’ veranderde in ‘nooit meer’ toen de dorpelingen zonder klok gelukkiger leken te zijn. Niet lang daarna ontdeden ook de andere huishoudens zich van hun klokken en was het uurloze dorp, waarin Julia opgroeide, geboren.

Kalle luisterde, ondertussen zijn lunchboterhammen smerend, en zei na afloop: 'In de versie die Oma mij vertelt, gooien ze de klokken bij vloed in de IJssel.' Daarna pakte hij zijn schooltas in en ging met zijn windjack aan op de bank animatiefilms kijken.

'Moet ik je brengen?' vroeg Julia.

'Jij liep al alleen naar school toen je zeven was', antwoordde Kalle zonder van de televisie op te kijken. 'En Julius was bijna negen.' Als nakomertje had hij blijkbaar de wapenfeiten van zijn voorgangers verzameld om zich met hen te kunnen vergelijken.

'Ik twijfel niet aan je zelfstandigheid', zei Julia, die berekend had dat Kalle elf moest zijn en dus veel te wijs was voor zijn leeftijd. 'Ik dacht dat je het misschien leuk vond.'

Deze opmerking brak hem los van zijn scherm en hij dacht na, een frons boven zijn neus. 'In dat geval moet je je aankleden. Over een kwartier moeten we weg.'

Blijkbaar had de kloktijd het hele dorp al veroverd. 'En wat doet de meester als je te laat bent?' vroeg ze.

'Dan moet je nablijven en het lokaal opruimen.'

'En wat als jullie allemaal te laat komen?'

Kalle fronste opnieuw.

De deur naar de scheepskajuit was nog steeds dicht toen Julia hem voor de derde keer passeerde. Om een rol in de ochtendroutine toebedeeld te krijgen zou ze eerst haar toewijding moeten bewijzen.

Kalle stond bij de voordeur te wachten en achter elkaar liepen ze de vierenveertig treden af. In de tuin keek Julia omhoog naar de patrijspoorten van haar vaders slaapkamer. Achter het huis stonden de reuzen op de dijk, drie windmolens met draaiende wieken.

Drie? In haar jeugd was er maar één molen geweest, dat wist ze zeker, de kapotte droogmaler tussen haar vaders haven en de werf van de familie Van Cralingen.

'Kalle', begon ze, maar ze kreeg niet de kans haar vraag te stellen. De lucht vulde zich met de toeters van zeeschepen, die zo dichtbij klonken dat ze wel op de IJssel moesten varen.

'Dat doen ze iedere morgen', zei Kalle, toen de toeters zwegen. 'We hebben geprobeerd ze te stoppen.'

'Wie zijn "ze"?'

'De veerboten.'

'Wat doen die hier?'

Kalle wees in de richting van de jachthaven die aan de andere kant van de dijk lag. 'Misschien moet je even gaan kijken.'

De suggestie lokte. 'En jij dan?'

'Ik ga wel fietsen.' Er klonk geen teleurstelling in zijn stem, eerder onverschilligheid. 'Je blijft voorlopig, toch?'

Hollands Glorie

Op de dag dat Julia Hollander Paradijsel verliet, woonden er vierhonderdelf bewoners in honderdnegenenzeventig huizen waarop drieëntachtig windhanen prijkten. In de dorpshaven Hollands Glorie lagen hun vierentwintig sloepen, negentien plezierjachten, twaalf vletten, zeven optimisten, vijf roeiboten, drie vissersschuiten en twee platbodems. Ook de oude pont, die sinds de aanleg van de Algerabrug over de IJssel niet meer gebruikt werd, lag daar als een museumstuk in het brakke water te rusten.

Hans Hollander was verantwoordelijk geweest voor al die boten. In het vaarseizoen, dat in Paradijsel opende wanneer het eerste goede weekend werd aangekondigd en sloot wanneer de weersvoorspellingen voorlopig niets zeilbaars te melden hadden, vertoefde hij in de haven. In het huisje waar de leden hun contributie betaalden, was hij een winkeltje begonnen met kikkers en katrollen, dieptekaarten en zuidwesters en alles wat een IJsselman verder nodig kon hebben.

Als dochter van de havenmeester was Julia op jonge leeftijd ingewijd in de wondere wereld van de watersport. Voordat ze kon rekenen, las ze in tabellenboeken de eb- en vloedtijden af en de eerste woorden die ze leerde schrijven, waren 'ra' en 'fok'. Wanneer andere kinderen een zakcentje verdienden met autopoetsen of grasmaaien, borstelde Julia algaangroei weg of waste ze in enorme

tobbes de zeilen. En wanneer ze in de zomervakantie niet aan boord was van haar vaders jacht, stond ze met een stootwil paraat op de steigers om onervaren schippers, die bij harde wind lastige draaimanoeuvres moesten maken, te helpen met aanleggen.

Julia herinnerde zich de haven vooral bij zonsondergang, wanneer de meeste booteigenaren al naar huis waren en er hooguit nog een paar zuinige zeilers het dek aan het schrobben waren. Samen met haar broer en vader staarde ze dan op de kade naar de roodgloeiende einder, luisterend naar het scherpe tikken van de vlaggetouwen tegen de mast.